

Arbetslivskommissionen för landsbygdsnäringar, lägesbild 2018–2019

Arbetslivskommissionen för landsbygdsnäringar har utarbetat en lägesbild över kvaliteten på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnande inom sitt område. Till arbetslivskommissionernas uppgifter hör att årligen producera information om kvaliteten på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnandet inom den egna branschen (Statsrådets förordning om yrkesutbildning 673/2017). För detta uppdrag har arbetslivskommissionerna haft tillgång till uppgifter om uppföljning, bedömning och respons bland annat utbildningsförvaltningens statistik- och styrnings tjänster och i den nationella informationsresursen KOSKI.

Uppgifterna om utförda studieprestationer 2018 gjordes tillgängliga för kommissionerna våren 2019. Eventuella korrigeringar som läroanstalterna har gjort i KOSKI-informationen efter denna tidpunkt visas inte i denna lägesbild. Detta gäller även statistiken över mängden utförda studieprestationer år 2019 som tagits fram ur informationsresursen KOSKI i början av 2020. De granskade prestationsmängderna publiceras senare i utbildningsförvaltningens statistiktjänst Vipunen.fi.

De uppgifter som har utnyttjats i lägesbilden har plockats direkt från informationsresursen KOSKI i den form som läroanstalterna har uppgett dem. Statistiken kan innehålla bristfälliga eller felaktiga uppgifter. Till exempel på grund av tekniska orsaker har alla uppgifter som antecknats i läroanstalternas egna studiehänteringssystem inte överförts korrekt till KOSKI. Dessa uppgifter statistikförs under punkterna "inga uppgifter"/"har inte meddelats".

Även kommissionernas besöksrapporter, begäran om rättelse och utlåtanden har använts som källmaterial.

Antal avlagda examina och examensdelar

Examen- och examensdelsprestationer	2018		2019	
	hela examen	examensdelar	hela examen	examensdelar
Grundexamen inom lantbruksbranschen	983	8110	904	7848
Kompetensområdet för djurskötsel	515		464	
Kompetensområdet för lantbruk	383		384	
Kompetensområdet för lantbruksteknologi	54		46	
Kompetensområdet för pälsdjursuppfödning	13		8	
Tomma	18		2	
Yrkesexamen för lantbruksmaskinmontör	11	20	38	86
Kompetensområdet för traktorreparatör	6		15	
Kompetensområdet för servicereparatör av lantbruksmaskiner	3		6	
Kompetensområdet för reservdelsförsäljare	0		0	
Kompetensområdet för servicereparatör av maskiner för husdjursproduktion	0		0	
Tomma	2		17	
Yrkesexamen för biodlare	43	51	54	190
Yrkesexamen för seminolog	3	8	0	0
Yrkesexamen för skötsel av och omsorg om produktionsdjur	38	266	37	128
Kompetensområdet för lantbruksavbytar-service	6		15	
Kompetensområdet för produktionsdjursföretagande	11		14	
Kompetensområdet för skötsel av produktionsdjur	7		4	
Kompetensområdet för ledning av avbytararbete	0		0	
Kompetensområdet för klövvård	2		2	

Kompetensområdet för förmansarbete på en produktionsdjursgård	4		0	
Tomma	8		2	
Yrkesexamen för odlare	27	57	13	39
Kompetensområdet för lantbruksföretagare	11		7	
Kompetensområdet för lantbruksarbetare	9		5	
Tomma	7		1	
Specialyrkesexamen för utveckling av landsbygden	11	42	14	55
Specialyrkesexamen i vattenhushållning på landsbygden	0	0	0	0
Specialyrkesexamen för farmarmästare	0	0	0	0
Yrkesexamen inom lantbruksbranschen			17	247
Kompetensområdet för seminolog			10	
Kompetensområdet för lantbruksavbytar-service			2	
Kompetensområdet för skötsel av en lantgård			2	
Kompetensområdet för skötsel av produktionsdjur			2	
Kompetensområdet för klövvård			1	
Kompetensområdet för agrologistik			0	
Kompetensområdet för biodling			0	
Kompetensområdet för användandet av lantbruksteknologi			0	
Specialyrkesexamen inom lantbruksbranschen			0	2
Totalt	1116	8554	1077	8595

* Uppgifterna hämtade 25.2.2019 (för 2018) och 15.1.2020 (för 2019) och uppgifterna har inte uppdaterats efter detta. Prestationerna för examensdelarna omfattar inte examensdelar som uppgetts vara lokala.

I grundexamen inom jordbruksbranschen och specialyrkesexamen för utveckling av landsbygden har största delen av de studerande som mål att avlägga hela examen. I till exempel yrkesexamen för skötsel av och omsorg om produktionsdjur som nu är i en övergångstid avläggs dock ett större antal endast examensdelar (2018 har man i större utsträckning avlagt endast examensdelar och 2019 var målet för cirka hälften av prestationerna att avlägga hela examen). I yrkes- och specialyrkesexamen inom lantbruksbranschen har största delen av de studerande som mål att avlägga endast en del/delar av examen.

Diskussion

Antalet prestationer för examina och examensdelar, utveckling

Under två år har det inte skett någon stor förändring i prestationsmängderna. Det behövs en mer långsiktig granskning för att ge en mer detaljerad bild av branschens utveckling. Yrkes- och specialyrkesexamina inom lantbruksbranschen trädde i kraft den 1 januari 2019. Kommissionen tror därför att antalet prestationer kommer att öka i framtiden.

Marginellt avlagda examina eller kompetensområden

Yrkes- och specialyrkesexamina inom lantbruksbranschen är till sitt kompetensområde så avgränsade att antalet avlagda examina är litet. Med tanke på branschen som helhet är det dock mycket viktigt att man också kan erbjuda utbildning för uppgifter som kräver mer specifik kompetens. De aktuella examina har dock trätt i kraft först den 1 januari 2019, så det är ännu svårt att bedöma hur antalet prestationer inom kompetensområdena kommer att förändras.

Anordnande av examina

Examen	Anordnar-tillstånd	Aktiva anordnare	Övrigt
Specialyrkesexamen för utveckling av landsbygden	9	2	
Yrkesexamen inom lantbruksbranschen	29	14	trädde i kraft 1.1.2019
Specialyrkesexamen inom lantbruksbranschen	5	1	trädde i kraft 1.1.2019
Grundexamen inom lantbruksbranschen	40	29	

* innehåller inte examina har övergångstid

** aktiviteten bestäms utifrån om utbildningsanordnaren/läroanstalten registrerat examens- eller examensdelsprestationer i den KOSKI-data från 2018 eller 2019 som tillställts kommissionen. Uppgifterna är hämtade 25.2.2019 (för 2018) och 15.1.2020 (för 2019) och uppgifterna har inte uppdaterats efter detta.

Diskussion

Anordnande av examina

När man ser på antalet aktiva anordnare jämfört med antalet utbildningsanordnare som fått anordnartillstånd verkar antalet ganska litet. En orsak till detta kan vara att yrkesexamen och specialyrkesexamen inom lantbruksbranschen trädde i kraft den 1 januari 2019. Alla utbildningsanordnare har därför nödvändigtvis inte ännu har börjat anordna examina.

Fördelningen av examens-/examensdelsprestationer mellan utbildningsanordnarna

Fördelningen av examens- och examensdelsprestationerna mellan utbildningsanordnarna återspeglar det regionala behovet av arbetskraft och utbildning.

Geografisk och språklig täckning vid anordnande av examina

Examina inom lantbruksbranschen ordnas med undantag av östra Finland heltäckande i landet. Svenskspråkig grundexamen inom lantbruksbranschen ordnas av tre utbildningsanordnare, som alla är aktiva.

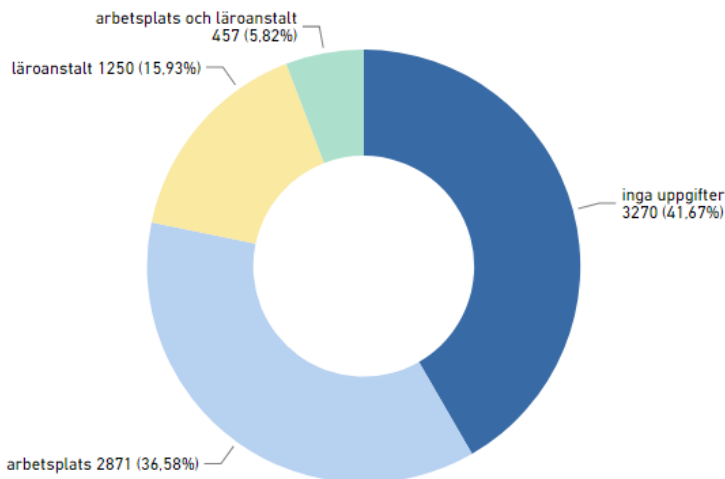
Händelser under den senaste tiden: Koronapandemin har lyft fram hur viktigt det är att ordna examina inom lantbruksbranschen, till exempel för att garantera tillräcklig försörjningsberedskap i undantagssituationer. Det behövs till exempel för närvarande mer säsongsarbetskraft än tidigare.

Kvaliteten på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnande

Fördelning av miljöer där yrkesprov genomförs

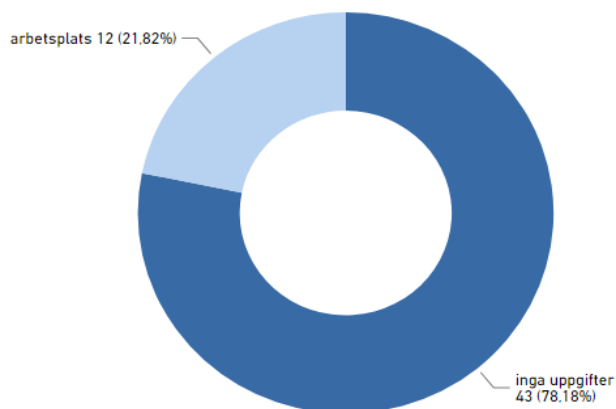
Grundexamen inom lantbruksbranschen 2019

Yrkesprovsmiljö ● inga uppgifter ● arbetsplats ● läroanstalt ● arbetsplats och läroanstalt

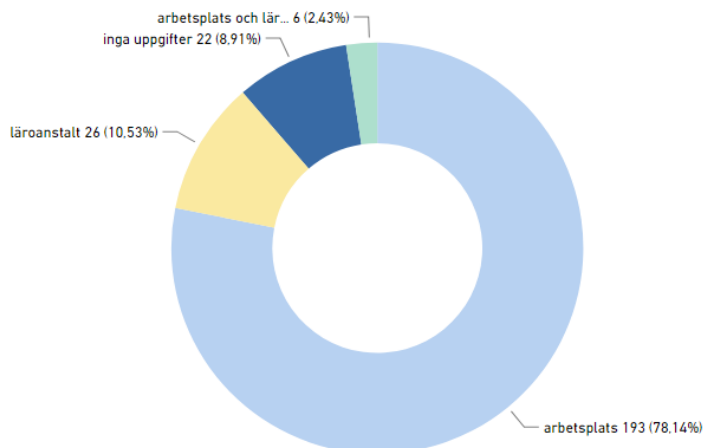
Specialyrkesexamen för utveckling av landsbygden 2019

Yrkesprovsmiljö ● inga uppgifter ● arbetsplats

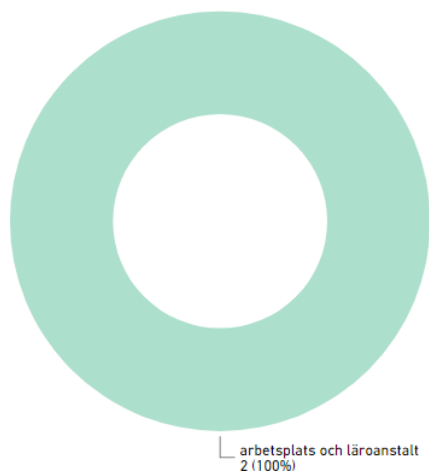
Yrkesexamen inom lantbruksbranschen 2019

Yrkesprovsmiljö ● arbetsplats ● läroanstalt ● inga uppgifter ● arbetsplats och läroanstalt

Specialyrkesexamen inom lantbruksbranschen 2019

Yrkesprovsmiljö arbetsplats och läroanstalt

Medeltalet för yrkesprov i studeranderesponsen inom yrkesutbildning (slutenkät)

Grundexamen inom lantbruksbranschen: **4,3**

Yrkesexamen inom lantbruksbranschen: **5,0**

Specialyrkesexamen för utveckling av landsbygden: **4,8**

Ingen respons för specialexamen inom lantbruksbranschen under granskningsperioden.

* granskningsperioden för studeranderespons är 7/2018–9/2019. Bedömningskala 1–5, där (5) helt av samma åsikt, (4) nästan helt av samma åsikt, (3) delvis av samma och delvis av annan åsikt, (2) nästan helt av annan åsikt, (1) helt av annan åsikt

Bedömare (2019)

Grundexamen inom lantbruksbranschen:

Bedömare	Examensdelar
En arbetsgivare/företrädare för arbetslivet och en lärare	3390
Inga uppgifter	3227
En lärare	719
Två lärare	322
En annan företrädare för utbildningsanordnaren och en lärare	83
Två arbetsgivare/företrädare för arbetslivet och två lärare	52
En arbetsgivare/företrädare för arbetslivet	37
En arbetsgivare/företrädare för arbetslivet och en annan företrädare för utbildningsanordnaren	10
En arbetsgivare/företrädare för arbetslivet och två lärare	2
Tre arbetsgivare/företrädare för arbetslivet och tre lärare	2
Tre lärare	1
Tre lärare och en arbetsgivare/företrädare för arbetslivet	1
Två arbetsgivare/företrädare för arbetslivet och en lärare	1
Två lärare och en arbetsgivare	1
Yhteensä	7848

Yrkesexamen inom lantbruksbranschen:

Bedömare	Examensdelar
En arbetsgivare/företrädare för arbetslivet och en lärare	198
En lärare	25
Inga uppgifter	22
Två lärare	2
Yhteensä	247

Specialyrkesexamen inom lantbruksbranschen:

Bedömare	Examensdelar
En arbetsgivare/företrädare för arbetslivet och en lärare	2
Yhteensä	2

Specialyrkesexamen för utveckling av landsbygden:

Bedömare	Examensdelar
Inga uppgifter	43
En arbetsgivare/företrädare för arbetslivet och en lärare	12
Yhteensä	55

Diskussion

Genomförande av tvåpartsbedömning av kunnande

Största delen av yrkesproven bedömdes av arbetsgivaren/en företrädare för arbetslivet tillsammans med läraren. På grund av tekniska problem med KOSKI-datan innehåller statistiken dock ett stort antal examensdelar, för vilka det saknas uppgifter om bedömarna. Det är också svårt att dra slutsatser av statistiken på grund av det stora antalet under punkterna "inga uppgifter".

Enligt KOSKI-statistiken används dock tvåpartsbedömning i största delen av yrkesproven. Utifrån de diskussioner som förts under besöken rekommenderas att man i större utsträckning beaktar att bedömningen ska göras så, att både arbetslivsbedömarens och lärarbedömarens åsikt kommer fram i bedömningen. Också företrädarna för arbetslivet ska ha en klar förståelse för bedömningskriterierna, i synnerhet i de fall där lärarens roll i själva yrkesprovet är begränsad. Examensdelarnas yrkesprov är ofta mångfacetterade och innehåller flera delprov på olika arbetsplatser. Detta medför egna utmaningar för bedömningen, till exempel tyngdpunkten i olika delprov och överhuvudtaget hur den slutliga bedömningen genomförs. Kommissionen tror att de nya allmänna bedömningskriterierna också kommer att ge riktlinjer för bedömningsarbetet.

Motiveringar för ordnande av yrkesprov vid läroanstalter

Enligt de diskussioner som förts under besöken ordnas yrkesprov för examensdelarna Arbete inom lantbruksbranschen och Landsbygdsföretagande i grundexamen inom lantbruksbranschen ofta i läroanstaltsmiljö. Detta beror på att examensdelen Arbete inom lantbruksbranschen avläggs i början av studierna och de studerande har då ännu inte tillräckligt kunnande för att avlägga yrkesprov i företag. Responser från landsbygdsföretagarna stöder också detta handlingsförfarande. För examensdelen Landsbygdsföretagande består yrkesprovet i regel av en affärsplan som görs upp skriftligt. Yrkesprovets karaktär gör det utmanande att avlägga yrkesprovet på en arbetsplats. I övrigt motiveras yrkesprov som ordnas vid läroanstalterna med att det inte finns tillräckligt många platser för inläring i arbetet eller att företagen inte är villiga att ta emot studerande.

Rättelser av bedömning

Kommissionen har fått tre begäran om rättelse av bedömningen. De gäller alla olika utbildningsanordnare. De examensdelar som de olika begäran om rättelse av bedömningen gäller har också varit olika. För två begäran om rättelse av bedömningen ansåg arbetslivskommissionen att bedömningen gått rätt till och för en begäran fastställdes att en ny bedömning ska genomföras.

Planer för bedömning av kunnande

De planer för bedömning av kunnande som skickats till kommissionen har haft brokig kvalitet och arbetslivskommissionen har i stor omfattning varit tvungen att ta ställning till planernas innehåll och brister. Planen för bedömning av kunnande ska innehålla de allmänna handlingssätten för bedömning av kunnandet som utbildningsanordnaren har beslutat om, och den ska vara ett vardagligt verktyg som lärarna, handledarna och bedömarna av kunnandet använder vid bedömningen av den studerandes kunnande. Med tanke på denna anvisning var det största problemet med planerna att de ofta var svårbegripliga och att de utarbetats endast för att en plan ska finnas. Det förekom också brister i anvisningarna för hur planerna för bedömning av kunnande ska utarbetas.

Genomförandet av den personliga tillämpningen i praktiken

Omedelbart efter att reformen genomförts var personlig tillämpning något nytt och det krävdes därför insatser från läroanstalterna för att få i gång arbetet. Kommissionen tror att i de läroanstalter där det har ordnats mycket vuxenutbildning har arbetet med personlig tillämpning varit mer bekant och det har varit lättare att i praktiken utvidga arbetet till alla utbildningar. Också olika webbtillämpningar har underlättat arbetet med personlig tillämpning. Kommissionen tror att det kan bli särskilt utmanande att genomföra personlig tillämpning vid erkännande av kunnande för gemensamma examensdelar. Vad gäller frågorna om personlig tillämpning i studeranderesponsen inom yrkesutbildning har medeltalet legat på en relativt god nivå, cirka 4 på skalan 1–5. Det förekommer små variationer mellan utbildningsanordnarna.

God praxis

Enligt de diskussioner som förts under besöken har läroanstalterna till exempel tagit i bruk olika digitala plattformar som fungerar med smarttelefoner. Med dessa redskap kan de studerande bland annat styra hur de egna studierna framskrider. Samarbetet med arbetslivet utvecklades bland annat genom att systematiskt samla in respons från arbetsplatserna och till exempel hålla "lunchmöten" med företagen.

Utvecklingsområden i utbildningsanordnarnas verksamhet

Planerna för bedömning av kunnandet är ofta svårbegripliga och tjänar inte sitt användningsändamål. Tvåpartsbedömning genomförs inte alltid på önskat sätt. Yrkesprov betraktades inte heller alltid som en separat del, utan de genomfördes som kontinuerliga yrkesprov under hela perioden av inläring i arbetet. Dessutom bör man sträva efter att hålla fler yrkesprov på arbetsplatserna.

Hur väl fungerar examensgrunderna

Diskussion

Examengrundernas arbetslivsmotsvarighet

Det är utifrån besöksrapporterna svårt att ta ställning till hur väl examensgrunderna motsvarar arbetslivet. Arbetslivskommissionen önskar därför mer information om de studerandes sysselsättning och om huruvida deras kunskande är tillräckligt i arbetslivet och väntar på att arbetslivsrespons tas i bruk.

Genomförande av valfrihet vid avläggande av examina

Tack vare nya undervisningsmetoder förverkligas valfriheten ganska bra. Utbildning på arbetsplatserna i kombination med internet-kurser har gjort det möjligt att bättre än tidigare genomföra valfriheten. Då kan man skapa en egen väg för en enskild studerande utan att samma val görs till exempel av hela studerandegruppen. Kommissionen funderar dock på om det alltid är möjligt att erbjuda valmöjligheter enligt studerandes egen situation och intresse.

Behov av ytterligare anvisningar i fråga om kraven på yrkesskicklighet i examensdelarna eller sätten att påvisa yrkesskickligheten

Kommissionen anser att anvisningarna på de platser där yrkesprov avläggs ännu behöver preciseras för att kunskandet ska kunna påvisas. Man bör också fästa större uppmärksamhet vid anvisningarnas kvalitet och entydighet. Under besöken har kommissionen påmint läroanstalterna om att förvärvande och påvisande av kunskande ska hållas åtskilda från varandra och att yrkesprovet ska genomföras som en separat del.

Erfarenheter av hur de nya examensgrunderna fungerar

Kommissionen har ännu inte fått respons om de nya examensgrunderna.